

Медвідь В. Ю.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У статті досліджуються питання нормативно-правового регулювання економічного регіонального розвитку. Аналізуються основні тенденції та пріоритети новітнього етапу нормотворення щодо економічного регулювання регіонального розвитку. Досліджуються питання дворівневої структури економічного регулювання регіонального розвитку (регіональний і міжрегіональний рівні). Теоретично обґрунтовуються рівні розташування нормативно-правових документів регулювання регіонального розвитку. Встановлено, що на верхньому рівні розташовуються нормативно-правові акти законодавчого органу держави – Верховної Ради України; на нижньому рівні розташовуються нормативні документи виконавчої гілки влади – Президента України і Кабінету Міністрів України, ще нижче – центрального органу виконавчої влади по економічній політиці – Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

Ключові слова: регіон, територія, нормативно-правові документи, інституційне середовище

Бібл.: 15.

Медвідь Вікторія Юрївна – кандидат економічних наук, доцент, заступник директора, Інститут «Економіка, менеджмент і право в будівництві», Донбаська національна академія будівництва і архітектури (вул. Державіна, 2, Макіївка, Донецька обл., 86123, Україна)

Email: viktoriyamedved@mail.ru

УДК 332.13

МЕДВЕДЬ В. Ю.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ

В статье исследуются вопросы нормативно-правового регулирования экономического регионального развития. Анализируются основные тенденции и приоритеты новейшего этапа нормообразования относительно экономического регулирования регионального развития. Исследуются вопросы двухуровневой структуры экономического регулирования регионального развития (региональный и межрегиональный уровни). Теоретически обосновываются уровни расположения нормативно-правовых документов регулирования регионального развития. Установлено, что на верхнем уровне располагаются нормативно-правовые акты законодательного органа государства – Верховной Рады Украины, на нижнем уровне располагаются нормативные документы исполнительной ветви власти – Президента Украины и Кабинета Министров Украины, еще ниже – центрального органа исполнительной власти по экономической политике – Министерства экономического развития и торговли Украины.

Ключевые слова: регион, территория, нормативно-правовые документы, институциональная среда

Библ.: 15.

Медведь Виктория Юрьевна – кандидат экономических наук, доцент, заместитель директора, Институт «Экономика, менеджмент и право в строительстве», Донбасская национальная академия строительства и архитектуры (ул. Державина, 2, Макеевка, Донецкая обл., 86123, Украина)

Email: viktoriyamedved@mail.ru

UDC 332.13

Medved V. Yu.

REGULATORY-LEGAL PROVISION OF ECONOMIC REGULATION OF REGIONAL DEVELOPMENT

The article studies issues of regulatory-legal regulation of economic regional development. It analyses main tendencies and priorities of the newest stage of law creation with respect to economic regulation of regional development. It studies issues of two-level structure of economic regulation of regional development (regional and interregional levels). It gives theoretical substantiation of levels of location of regulatory-legal documents of regulation of regional development. It establishes that the higher level hosts regulatory-legal acts of the legislative body of the state – Verkhovna Rada of Ukraine, the lower level hosts regulatory documents of the executive branch of the power – President of Ukraine and Cabinet of Ministers of Ukraine, and the lowest – central body of the executive power on economic policy – Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine.

Keywords: region, territory, regulatory-legal documents, institutional environment.

Bibl.: 15.

Medvid' Viktoria Yu. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Deputy Director, Institute «Economy, management and right in building», Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture (vul. Derzhavina, 2, Makiyivka, Donetsk obl., 86123, Ukraine)

Email: viktoriyamedved@mail.ru

Постановка проблеми. З придбанням незалежності сучасна Україна зіткнулася з необхідністю розробки адекватної системи нормативно-правових документів, в яких були б закладені основоположні вимоги до поступального розвитку як окремих територіальних утворень, так і всієї країни в цілому. Через відсутність вітчизняної практики економічного регулювання регіонального розвитку до вирішення багатьох питань почали підходити з позиції світового досвіду, особливо країн Європи. Основоположними документами, які почали використовувати

при розробці власних нормативно-правових актів, стали: «Європейська хартія місцевого самоврядування» [1] і «Декларація по регіоналізму в Європі» [2].

Європейська хартія місцевого самоврядування була підписана в Страсбурзі країнами – учасниками Ради Європи 15 жовтня 1985 року; Україною вона була підписана 6 листопада 1996 року і ратифікована Верховною Радою України 15 липня 1997 року. У Європейській хартії місцевого самоврядування викладені основні положення, що стосуються організації місцевого самоврядування, сфери

його компетенції, умов здійснення повноважень на місцевому рівні, джерел фінансування, прав місцевих органів самоврядування на об'єднання. Крім того, тут виписані особливі положення, в яких викладені вимоги до дотримання даної Хартії.

Декларація по регіоналізму в Європі була підписана 4 грудня 1996 року в Базелі на Асамблеї Регіонів Європи. В основному цей документ носить політичний характер. В Європейській Декларації по регіоналізму викладені основні вимоги, у відповідність з якими регіон є територіальним утворенням державного законодавства, рівнем, що володіє, наступним за рівнем держави і таким, що має політичне самоврядування. Особливу частину в цьому документі займають статті, що регламентують стосунки між державою і регіонами, регіонами і місцевими владами, і що звертають увагу на юридичну його обов'язковість, спрямовану на сприяння деяким регіонам у визначенні цілей і підходів до регіоналізації.

Європейська хартія місцевого самоврядування і Декларація по регіоналізму в Європі є рамковими документами, що регламентують правовідносини в економічній, політичній і соціальній областях на регіональному і місцевому рівнях. Тим самим вимоги окремих положень даних документів стають обов'язковими для вживання в разі їх ратифікації третіми сторонами, як це сталося з Європейською хартією місцевого самоврядування в Україні. Отже формування системи нормативно-правового регулювання регіонального розвитку в нашій країні відбувалося не з «чистого аркуша», а з урахуванням того, що був вже на той час позитивний зарубіжний досвід. Встановлення правових норм є необхідною умовою та невід'ємною складовою ефективного регулювання регіону (території), оскільки саме в законодавчому полі формуються його основи, визначаються найважливіші параметри та чинники. У даному випадку вивчення системи нормативно-правового регулювання регіонального розвитку представляє актуальне теоретичне і практичне завдання.

Аналіз досліджень та публікацій. Практично цілкова відсутність фундаментальних досліджень системи нормативно-правового регулювання регіонального економічного розвитку спонукала до вивчення та аналізу вітчизняного законодавства щодо зазначених питань.

Мета статті. Метою даного дослідження є встановлення відповідності нормативно-правових актів вітчизняного законодавства вимогам сучасного регіонального розвитку. Для досягнення поставленої мети сформульовані такі завдання:

- висвітлити основоположні нормативно-правові акти, які урегульовують питання розвитку регіонів України;
- дослідити питання правового регулювання регіонального розвитку у вітчизняному законодавстві.

Виклад основного матеріалу. Нормативно-правові документи, регулюючі важливі сфери регіонального (територіального) розвитку умовно можна розділити на чотири групи. Перша група – це закони України, що визна-

чають рамкові умови регіональної політики. Друга група охоплює Укази Президента України, в яких встановлюються умови територіального розвитку по напрямках економічної і соціальної політики, що мають істотні регіональні складові. Третю групу нормативно-правових актів складають Постанови Кабінету Міністрів України, в яких мова йде про особливі умови регулювання розвитку територій. І, нарешті, четверту групу документів складають підзаконні акти Міністерства економіки України, що встановлюють диференційовані по регіонах показники, що є цільовими орієнтирами регіонального розвитку.

Одним з основних законів, в якому встановлюються норми права по регулюванню економічних стосунків, пов'язаних з економічним розвитком територій, є Закон України «Про місцеве самоврядування». У цьому Законі в розділі 2 «Організаційно-правова основа місцевого самоврядування» в статті 26 п. 22 передбачено, що однією з компетенцій сільських, селищних і міських рад є «затвердження програм соціально-економічного і культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм по інших питаннях місцевого самоврядування» [3]. У подальших пунктах цієї статті (23–29) визначені компетенції відносно формування і витрачання місцевого бюджету і утворення позабюджетних цільових засобів. Іншими компетенціями у сфері економічного регулювання територіального розвитку для сільських, селищних і міських рад цим Законом визначені: твердження про встановлений порядок місцевих містобудівних програм, генеральних планів забудови відповідних населених пунктів, іншої містобудівної документації; встановлення відповідно законодавства правил по питаннях благоустрою території населеного пункту; ухвалення рішень, пов'язаних із створенням спеціальних вільних і інших зон, змін в статусі цих зон.

Статтею 27 цього закону встановлені повноваження виконавських органів сільських, селищних і міських рад у сфері соціально-економічного і культурного розвитку, планування і обліку, серед яких необхідно зазначити: підготовку програм соціально-економічного і культурного розвитку; забезпечення збалансованого економічного і соціального розвитку відповідної території, ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів; надання районним, обласним радам необхідних показників і внесення пропозицій до програм соціально-економічного і культурного розвитку відповідно районів і областей.

Іншим законом, в якому визначені повноваження місцевих органів влади по економічному регулюванню територіального розвитку, є Закон України «Про місцеві державні адміністрації». В розділі 1 «Повноваження місцевих державних адміністрацій» статтею 13 визначений перелік питань, які вирішуються місцевими державними адміністраціями, серед яких [4]: соціально-економічний розвиток відповідних територій; питання промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту і зв'язку, науки, освіти, культури охорони здоров'я, фізкультури

і спорту, сім'ї, жінок, молоді і неповнолітніх. Основними повноваженнями в області соціально-економічного розвитку статтею 17 визначені: розробка проектів програм соціально-економічного розвитку, складання необхідних для управління соціально-економічним розвитком відповідної території балансів трудових, матеріально-фінансових і інших ресурсів, місцевих будівельних матеріалів; внесення і узгодження з відповідними органами місцевого самоврядування пропозицій по створенню спеціальних (вільних) економічних зон; розробці і внесенні пропозицій в проекти державних цільових програм, а також довгострокових прогнозів і проектів індикативних планів розвитку відповідних галузей господарського комплексу.

Таким чином, в цих двох законах визначені основні повноваження органів місцевого самоврядування і місцевих органів державної влади по здійсненню оперативного і перспективного управління територіальним розвитком. Ці повноваження заклали базу для подальших кроків для визначення можливого інструментарію економічного регулювання територіального, в тому числі і регіонального розвитку.

Після набрання чинності вказаного закону і напруження практичного досвіду управління економічним і соціальним розвитком територій почала з'являтися необхідність у застосуванні і інших методів забезпечення їх розвитку. Як результат, наступним законом, в якому встановлені вимоги до здійснення діяльності, спрямованої на забезпечення поступального розвитку на будь-яких по своїх масштабах територіях, став Закон України «Про державне прогнозування і розробку програм економічного і соціального розвитку України». В цьому законі визначені правові, економічні і організаційні основи формування цілісної системи прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку України, окремих галузей економіки і окремих адміністративно-територіальних одиниць як складової спільної системи державного регулювання економічного і соціального розвитку країни [5]. При цьому основні повноваження в частині підготовки прогнозів і програм у цьому Законі виписані для Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань економічної політики, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування. Основний акцент зроблений на розробку середньострокових і короткострокових прогнозів, з виділенням в них цілей і пріоритетів соціально-економічного розвитку.

Наступним в ланцюжку нормативно-правових актів, які були покликані упорядкувати суспільні стосунки в області забезпечення територіального розвитку, став закон України «Про планування і забудову територій». Цей закон встановлює правові і організаційні основи планування, забудови та іншого використання територій і спрямований на забезпечення стійкого розвитку населених пунктів з урахуванням суспільних і особистих інтересів [6]. Серед основних завдань планування і забудови тери-

торій (стаття 2) можна виділити обґрунтування майбутніх потреб і визначення переважних напрямів використання територій, забезпечення раціонального розселення і визначення напрямів стійкого розвитку населених пунктів, регулювання забудови населених пунктів та інших територій. При цьому планування територій диференційоване по рівнях: загальнодержавному, регіональному і місцевому. Для цього передбачається використання схем планування (на державному рівні – Генеральної схеми) відповідних адміністративно-територіальних одиниць, а також їх окремих частин, і генеральних планів населених пунктів. Регулювання планування, забудови і іншого використання територій передбачено за допомогою прийняття нормативно-правових актів, зокрема державних будівельних норм, відомчих нормативних документів, регіональних і місцевих правил забудови і вживання регіональних і місцевих правил забудови.

Продовженням впорядкування практики забудови територій стало ухвалення Закону України «Про Генеральну схему планування території України». Цим законом були визначені пріоритети і концептуальні рішення планування і використання території країни, вдосконалення систем розселення і забезпечення стійкого розвитку населених пунктів, розвитку виробничої, соціальної і інженерно-транспортної інфраструктури, формування національної екологічної мережі [7]. У цьому законі визначені території, розвиток яких вимагає державної підтримки: території з критичним рівнем виробничо-містобудівельного освоєння і природно-техногенної небезпеки, низьким рівнем забезпеченості природними ресурсами; території із значним природоохоронним, рекреаційним, оздоровчим, історико-культурним потенціалом, високим рівнем виробничо-містобудівельної освоєності і природно-техногенної небезпеки; території із значним природоохоронним, рекреаційним, оздоровчим, історико-культурним потенціалом, низьким рівнем розвитку соціальної і інженерно-транспортної інфраструктури, природно-техногенної небезпеки; території з високим рівнем радіаційного забруднення. При цьому в Законі визначений механізм забезпечення реалізації Генеральної схеми планування територій.

В розвиток практики регулювання розвитку територій був ухвалений Закон України «Про державні цільові програми», в якому визначені основи розробки, твердження і виконання державних цільових програм [8], в якому всі цільові програми були розділені: на загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорону довкілля з довгостроковим періодом реалізації (реалізацією яких займаються центральні і місцеві органи виконавчої влади); інші програми, метою яких є вирішення окремих проблем розвитку економіки і суспільства, а також проблем розвитку окремих галузей економіки і адміністративно-територіальних одиниць, що вимагають державної підтримки.

Смуга нагромадження проблем, що продовжується, в територіальному розвитку України активізувала необ-

хідність прийняття спеціального нормативно-правового акту, в якому були визначені заходи законодавчого характеру по стимулюванню розвитку окремих територій. Для цих цілей був розроблений і прийнятий Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів», в якому визначені правові, економічні і організаційні основи реалізації державної регіональної політики по стимулюванню розвитку регіонів і подоланню депресивності територій [9]. У цьому Законі були встановлені конкретні параметри, орієнтація на які дозволяє визначати території депресивними: це стосується регіонів, промислових районів, сільських районів, міст обласного значення. При цьому депресивними визнаються відповідні території, де показники розвитку відповідають одночасно всім критеріям. Крім того, в Законі акцент зроблений на необхідність укладення Договору по регіональному розвитку між Кабінетом Міністрів України і Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними радами, в якому повинні знайти своє втілення спільні заходи по реалізації в регіоні державної стратегії регіонального розвитку, а також розробка програми подолання стану депресивності території.

Таким чином, закони склали своєрідний «каркас» нормативно-правової бази, що визначає взаємовідносини у сфері регулювання регіонального розвитку, що не виключало подальших кроків по вдосконаленню і доповненню цієї бази іншими нормативними документами.

Наступними по рівню ієрархії нормативно-правових документів є Укази Президента України, що стосуються забезпечення умов економічного розвитку окремих територій. Першим в цьому ряду знаходиться Указ Президента України «Про Концепцію державної регіональної політики» [10], в якому визначена головна мета державної регіональної політики, а саме, створення умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку України і її регіонів, підвищення рівня життя населення, забезпечення дотримання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного її громадянина незалежно від того, де він мешкає. Серед вирішення основних завдань передбачено поетапне зменшення рівня територіальної диференціації економічного розвитку регіонів і соціального забезпечення громадян, зміцнення економічної інтеграції регіонів з використанням переваг територіального розділу і кооперації праці і так далі. При цьому одним з пріоритетних напрямів вирішення названих завдань визнавалося регулювання в сфері соціально-економічного розвитку регіонів: державне стратегічне регіональне планування, державна підтримка розвитку регіонів, стимулювання розвитку міжрегіональних економічних зв'язків, стимулювання розвитку регіонів і ін.

Таким чином, прийнята концепція державної регіональної політики була черговою спробою систематизувати розрізнені кроки по забезпеченню цивілізованих умов розвитку регіонів.

З часом з'являється необхідність в певній формалізації дій, спрямованих на забезпечення поступального розвитку регіонів. Одним з дієвих кроків, спрямованих

на подання процесу розвитку регіонів цивілізованого характеру, стала розробка порядку підготовки, підписання і виконання угоди по регіональному розвитку [11], в якому були визначені основні процедури його ініціації, підготовки і підписання, а також проведення моніторингу його виконання. У цьому документі відображена його мета, яка визначена як узгодження діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування в сфері державного стимулювання розвитку регіонів. Для проведення моніторингу достатку виконання угод центральними і місцевими органами виконавчої влади, відповідальним за виконання спільних заходів, пропонувати аналізувати відповідну інформацію для подальшого її узагальнення і освітлення в засобах масової інформації.

Наступним кроком в упорядкуванні заходів, спрямованих на регулювання регіонального розвитку, стала розробка і прийняття методики міжрегіональної і внутрішньорегіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів. У даному документі [12] був визначений механізм проведення оцінки і порівняльного аналізу економічного достатку і якості життя населення регіонів, районів, міст з метою ухвалення відповідних управлінських рішень на державному, регіональному і місцевому рівнях, спрямованих на вирішення проблем міжрегіональної і внутрішньорегіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів, районів, міст і запобігання поглибленню диференціації. В основу можливої оцінки міжрегіональної і всередині регіональної диференціації соціально-економічного розвитку були покладені методи, що визначають, по-перше, відмінності між найбільш сприятливими і найбільш проблемними регіонами, районами, містами і, по-друге, діапазон відхилень значень відповідних показників. Міра міжрегіональної і всередині регіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів, районів і міст поставлена в залежність від значення коефіцієнта варіації – чим вище значення цього коефіцієнта, тим більшою є міра диференціації. Такий підхід дозволяє проводити оцінку міжрегіональної і всередині регіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів, районів і міст шляхом порівняння його значень по одному показнику за декілька років або за декількома показниками за один рік.

У міру накопичення практичного досвіду регулювання регіональним розвитком з'явилася потреба в уточненні параметрів, які повинні відповідати територіям, що претендують на здобуття статусу депресивних. З цієї метою був вдосконалений порядок проведення моніторингу соціально-економічних показників розвитку регіонів, районів і міст. У відповідному документі [13] був визначений механізм проведення моніторингу, здійснюваний за допомогою вживання граничних рівнів відхилень соціально-економічних показників від середніх показників розвитку територій відповідної групи, що встановлюються як коефіцієнти. Як такі групи визначені: регіон, промисловий регіон, сільський регіон, місто республіканського в Ав-

тономній Республіці Крим і обласного значення. Період дослідження встановлений диференційовано від одного року до п'яти – залежно від розмірів відповідної території: чим більше територія, тим більший період часу.

Таким чином, уповноважена центральним органом державного управління структура безпосереднім чином почала робити спроби за рішенням проблем регіонального розвитку і, в першу чергу, по подоланню міжрегіональних економічних нерівностей, заклавши в основу цієї політики територіальний підхід, направлений на вирівнювання відповідних умов розвитку.

Одним з інструментів регулювання регіонального розвитку на віддалену перспективу стали регіональні стратегії розвитку. З метою визначення єдиного порядку і методичних основ розробки таких стратегій були підготовлені відповідні методичні рекомендації [14], в яких знайшли віддзеркалення основні принципи розробки, період дії (середньостроковий: на 4–6 років і довгостроковий: на 10–15 років). З урахуванням загальнодержавних пріоритетів, оцінок конкурентних переваг, обмежень, погроз і проблем розвитку кожного регіону визначаються пріоритетні завдання його розвитку, скоординовані дії центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, спрямовані на реалізацію певних завдань, і критерії їх рішення. При цьому стратегії регіонального розвитку є основою для розробки середньострокових програм економічного і соціального розвитку регіонів, щорічних програм економічного і соціального розвитку регіонів, угод між Кабінетом Міністрів України і Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київським і Севастопольським міськими радами з регіонального розвитку, встановлення депресивних територій. Механізм і процедури реалізації регіональних стратегій розвитку визначені виходячи з того, що їх склад і зміст обґрунтовуються завданнями по створенню економічних, організаційних, нормативно-правових і інших передумов для реалізації основних принципів стійкого збалансованого розвитку регіону. При цьому основним інструментарієм такої реалізації визначена послідовна розробка програм і угод регіонального розвитку.

Наступним кроком в розширенні набору інструментів регулювання регіонального розвитку стало впорядкування розробки регіональних цільових програм, моніторингу і звітності про їх реалізацію. З цієї метою були розроблені відповідні методичні рекомендації [15], в яких встановлений єдиний порядок їх розробки. Підставою для розробки цільових програм визначені: наявність проблеми на рівні регіону, вирішення якої вимагає залучення бюджетних коштів, координації спільних дій місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, а також наявність в місцевому бюджеті реальної можливості ресурсного забезпечення виконання заходів програми і відповідність меті програми пріоритетним напрямом розвитку регіону. В ході моніторингу програми щорік здійснюється обґрун-

тована оцінка результатів її виконання і в разі потреби розробляються пропозиції по доцільності продовження тих або інших заходів, включення додаткових заходів і завдань, уточнення показників, об'ємів і джерел фінансування, переліку виконавців, термінів виконання програми і окремих заходів і завдань. Встановлено, що дострокове припинення виконання програми може бути в разі втрати актуальності основної її мети за спільним поданням відповідального виконавця програми, структурних підрозділів по питаннях економіки і питаннях фінансів місцевого органу виконавчої влади.

Таким чином, підзаконні акти, якими встановлювався певний порядок регулювання регіонального розвитку, так би мовити завершують можливий масив нормативних документів, необхідність в яких був викликаний самим життям.

Виходячи з вищевикладеного, можна передбачити, що в даний час в країні існує два рівні економічного регулювання регіонального розвитку; а саме регіональний і міжрегіональний. На регіональному рівні економічне регулювання територіального розвитку здійснюється по вертикалі владної ієрархії, в тому числі між центром і регіонами, регіонами і територіальними співтовариствами, і спрямовано на дію чинників і зв'язків, що впливають на економічний і соціальний стан регіонів.

На міжрегіональному рівні як основні предмети економічного регулювання регіонального розвитку виступає просторова організація продуктивних сил, що передбачає більше горизонтальний зріз взаємодій. В цьому випадку основний наголос повинен робитися, наприклад, на поліпшення транспортної доступності, забезпечення всіх поселень продовольством і енергією, подолання депресивного достатку малих міст і так далі. В даному випадку предметом діяльності повинна виступати координація економічного і соціального розвитку окремих суб'єктів цих стосунків.

Висновки. Таким чином, інституційне середовище економічного регулювання регіонального розвитку може бути представлене як ієрархічна система, що складається з окремих рівнів, на яких розташовуються відповідні нормативно-правові документи, своїм змістом визначальні основні вимоги до учасників суспільних стосунків в частині забезпечення поступального розвитку регіонів. На верхньому рівні розташовуються нормативно-правові акти законодавчого органу держави – Верховної Ради України (Законодавство України), на нижньому рівні розташовуються нормативні документи виконавчої гілки влади – Президента України (Укази) і Кабінету Міністрів України (Постанови), ще нижче – центрального органу виконавчої влади по економічній політиці – Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (Методичні рекомендації) і так далі. При цьому кожен з названих рівнів виконує лише йому властиві функції (повноваження) і несе відповідальність за виконання рішень, що приймаються.

ЛІТЕРАТУРА

1. Европейская хартия местного самоуправления // Народный депутат. – 1993. – № 11. – С. 3–7.
2. Декларация по регионализму в Европе [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.aer.eu/fileadmin/user.upoand/PressComm/Publications/Declaration_Regionalism/dam/110/ru/DR_RU.
3. Про місцеве самоврядування: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97 // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
4. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. № 586–XIV // Офіційний вісник України. – 1999. – № 18. – Ст. 3.
5. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23.03.2000 р. № 1602–III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 25. – Ст. 195.
6. Про планування і забудову територій: Закон України від 20.04.2000 р. № 1699–III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 31. – Ст. 250.
7. Про генеральну схему планування території України: Закон України від 07.02.2002 р. № 3059–III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 30. – Ст. 204.
8. Про державні цільові програми: Закон України від 18.03.2004 р. № 1621–IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 25. – Ст. 352.
9. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 р. № 2850–IV // Офіційний вісник України. – 2005. – № 40. – Ст. 2529.
10. Про Концепцію державної регіональної політики: Указ Президента України від 25.05.2001 р. № 341 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 22. – Ст. 983.
11. Про затвердження Порядку підготовки, укладення та виконання угоди щодо регіонального розвитку і відповідної типової угоди: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. № 751 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 39. – Ст. 1729.
12. Про запровадження оцінки міжрегіональної та внутрішньої регіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 р. № 476 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 37. – Ст. 1248.
13. Про затвердження Порядку здійснення моніторингу соціально-економічних показників розвитку регіонів, районів та міст республіканського в Автономній Республіці Крим значення для визначення територій депресивними: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 р. № 235 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 16. – Ст. 754.
14. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування регіональних стратегій розвитку: Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 29.07.2002 р. № 224 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.nau.ua/doc/
15. Методичні рекомендації щодо порядку розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання: Наказ Міністерства економіки України від 04.12.2006 р. № 367 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua/control/uk/publish/article.

REFERENCES

- «Deklaratsiia po regionalizmu v Evrope» [Declaration on regionalism in Europe].
- «Evropeyskaia khartiia mestnogo samoupravleniia» [The European Charter of Local Self-Government]. *Narodnyy deputat*, no. 11 (1993): 3–7.
- [Legal Act of Ukraine] (1997).
- [Legal Act of Ukraine] (1999).
- [Legal Act of Ukraine] (2000).
- [Legal Act of Ukraine] (2000).
- [Legal Act of Ukraine] (2002).
- [Legal Act of Ukraine] (2004).
- [Legal Act of Ukraine] (2005).
- [Legal Act of Ukraine] (2001).
- [Legal Act of Ukraine] (2007).
- [Legal Act of Ukraine] (2009).
- [Legal Act of Ukraine] (2010).
- «Metodychni rekomendatsii shchodo poriadku rozroblennia rehionalnykh tsilyovykh prohram, monitorynhu ta zvitnosti pro ikh vykonannia: Nakaz Ministerstva ekonomiky Ukrainy vid 04.12.2006 r. № 367» [Methodical recommendations on the development of regional target programs, monitoring and reporting on their implementation: Ministry of Economy of Ukraine of 04.12.2006, № 367]. www.me.gov.ua/control/uk/publish/article.
- «Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii shchodo formuvannia rehionalnykh stratehii rozvytku: Nakaz Ministerstva ekonomiky ta z pytan' ievropeiskoi intehratsii Ukrainy vid 29.07.2002 r. № 224» [On approval of guidelines for the formulation of regional strategies: Order of the Ministry of Economy and European Integration of Ukraine of 29.07.2002, № 224].